

Yazar Hakkında

1968 doğumlu Yaşar Gürsoy gazeteciliğe 1984 yılında başladı. Yükseköğrenimini Anadolu Üniversitesi'nde Sosyal Bilimler dalında yaptı. Uzun yıllar çeşitli gazete, dergi ve televizyonlarda muhabirlik, editörlük, program yapıcılığı ve üst düzey yöneticilik yaptı. Bazı üniversitelerde öğretim görevlisi ve konuk olarak medya, iletişim ve Atatürk konularında dersler ve konferanslar verdi.

Yirmi dört yıldır Atatürk araştırmacılığı çalışmalarını sürdüren yazar, 12 görsel belgesel, *Beyninle Seviş(me)*, *Gece*, *Geçmiş*, *Düşlerimiz*, *İstanbul'un Deprem Gerçeği* (Yayın Koordinatörü), *Atatürk ve Can Yoldaşı Nuri Conker*, *Atatürk ve Berberi-Hoşça Kalın Çocuklar*, *Çankaya'nın Kalemşoru Falih Rıfkı Atay*, *Devrimi Kadınlar Yapar-Atatürk'ün Öncü Kadınları*, *Atatürk'ün Katilleri ve O Doktor*, *Anne O Bizden Biri*, *Atatürk'ün Kod Adı: Mustafa Şerif* adlarındaki 10 kitaba imza atmıştır. Yazar iki çocuk babasıdır.

DESTEK YAYINLARI: 1722

ARAŞTIRMA: 383

YAŞAR GÜRSOY / ATATÜRK'ÜN KOD ADI: MUSTAFA ŞERİF

Her hakkı saklıdır. Bu eserin aynen ya da özet olarak hiçbir bölümü, yayınevinin yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

İmtiyaz Sahibi: Destek Yapım Prodüksiyon Dış Tic. A.Ş.

Genel Yayın Yönetmeni: Ertürk Akşun

Yayın Koordinatörü: Özlem Esmergül

Üretim Koordinatörü: Semran Karaçayır

Editör: Cansu Poyraz Karadeniz

Son Okuma: Devrim Yalkut

Kapak Tasarım: Sedat Gösterikli

Sayfa Düzeni: Cansu Poroy

Sosyal Medya-Grafik: Samet Ersöz-Mesud Topal-Nursefa Üzüm Kalender

Destek Yayınları: Şubat 2023

Yayıncı Sertifika No. 43196

ISBN 978-625-441-866-2

© Destek Yayınları

Abdi İpekçi Caddesi No. 31/5 Nişantaşı/İstanbul

Tel. (0) 212 252 22 42

Faks: (0) 212 252 22 43

www.destekdukkani.com

info@destekyayinlari.com

facebook.com/DestekYayinevi

twitter.com/destekyayinlari

instagram.com/destekyayinlari

Destek Dukkanı

Deniz Ofset – Çetin Koçak

Sertifika No. 48625

Maltepe Mahallesi

Hastane Yolu Sokak No. 1/6

Zeytinburnu / İstanbul

Tel. (0) 212 613 30 06

ATATÜRK'ÜN KOD ADI: MUSTAFA ŞERİF

YAŞAR GÜRSOY

Kalemleri tutsak ve gazetecilik uğrunda ölenlere...

TEŞEKKÜRLER

Bu kitabın ortaya çıkışında İstanbul Büyükşehir Belediyesi Başkanı Sayın Ekrem İmamoğlu'nun Beylikdüzü Belediye Başkanı iken fikir babası olduğu ve değerli meslektaşım yönetmen Cengiz Özkarabekir'in hazırladığı "Basında Mustafa Kemal Atatürk (1919-1938) çalışmasının şevk ve katkısı olmuştur.

Yaklaşık yirmi yıldır sürdürdüğüm Atatürk ile ilgili çalışmalar sırasında aldığım not, belge ve fotoğraflarla da harmanlanan bu kitabı, başta gönlünü gazetecilik mesleğine kaptıran/kaptırmak isteyen genç arkadaşlarıma ve yüreği Atatürk sevgisiyle atan; tam bağımsız Türkiye insanlarının tümünün ilgisine sunmak isterim.

Bu çalışma sırasında fayda gördüğüm, geçmişte gazetecilik yapan, aramızda bulunmayan değerli yazı ustalarına, 35 yıllık gazetecilik hayatımda bana dokunan ustalarıma, Ekrem İmamoğlu ve Cengiz Özkarabekir ile Prof. Dr. Vahdettin Engin, Yard. Doç. Arif Kolay, Dr. Şefik Memiş, İsmail Şen, Murat Arslan, Eren M. Paykal, Yasin Şafak, Aytaç Şıklı, Handan Mesude, Fatih Türkyılmaz, Ulvi Sulaoğlu'na, Atatürk Araştırma Merkezi Başkanlığı'na, İBB Atatürk Kitaplığı Gazete Arşivi çalışanlarına, yürekleri Atatürk'e ile atan isteaturk.com ve mustafakemalim.com siteleri yaratıcıları Dr. Tuna Yılmaz ve Onur Okur'a, çalışmalarım sırasında kendilerinden uzakta da olsam yüreğimin onlar için çarptığını bilen oğlum Fırat ve kızım Ayşe Deniz Gürsoy'a; Destek Yayınları İmtiyaz Sahibi Yelda Cumalıoğlu, Genel Yayın Yönetmeni Ertürk Akşun, Üretim Koordinatörü Semran Karaçayır, Basın ve Halkla İlişkiler Müdüresi Selen Çavuşoğlu, Editör Cansu Poyraz Karadenize, kapak tasarımı için Sedat Gösterikli ve mizanpaj çalışmasını yapan Cansu Poroy'a ve tüm Destek Yayınevi emekçilerine sevgi ve saygılarımı sunarım.

Yaşar Gürsoy, 2023

İ Ç İ N D E K İ L E R

ÖNSÖZ	11
Parçalanan Uçak Mustafa Kemal'i Öldürecekti	15
Mustafa Kemal: “Gazeteci Mustafa Şerif”	19
Mustafa Kemal'in Padişah Vahdettin ile Tanışması.....	25
Yeni Gün'den Fotoğraflı Mustafa Kemal Yarışması	27
Gazete Sahibi Mustafa Kemal Paşa.....	29
Minber Gazetesi Başyazarı Mustafa Kemal	33
“Britanya'nın Osmanlı'ya Olan İyi Niyetinden Şüphe Etmek İstemem...”	35
“Mustafa Kemal Genç, Azimkâr, Metin Bir Kumandandır...”	37
“Asi Kuvvetlerin Komutanı General Mustafa Kemal Sivas'ı Terk Etti...”	39
Mustafa Kemal Paşa'nın 2. Gazetesi <i>İrade-i Milliye</i>	42
“İttihatçılıkla Alakamız Bulunmadığımız Kâinata İlan Ettik...”	44
“Mustafa Kemal Paşa Kemal-i Afiyettedir...”	48
Paşa İstanbul Gazetelerinden Şikâyetçi	51

“Nasıl Oluyor da Bu Millet Zalim ve Kabiliyetsiz Oluyor?”	53
Fransız <i>L'illustration</i> Dergisinin Yalan Haberi.....	56
“Memleketimiz Haraptır; Milletimiz Fakirdir...”	58
“Türkler Bolşevik Olamaz!”	62
“Hâkimiyet Kayıtsız Şartsız Milletindir...”	66
“Hürriyet ve İstiklal Benim Karakterimdir...”	71
“Böyle Bir Millet Yenilemez!”	79
“Biz Büyük Hayaller Peşinden Koşan Sahtekârlardan Değiliz...”	81
Gazi'nin Misak-ı Milli Görüşleri	84
“...Nadir Hata Eder, Hiçbir Şeyi Tesadüfe Terk Etmez...”	87
Mustafa Kemal Paşa-Claude Farrère Görüşmesi	89
Mustafa Kemal Paşa-General Townshend Görüşmesi.....	92
“Görüyorsunuz ki İzmir’de Hiçbir Katliam Vaki Olmadı...”	96
Falih Rıfki’nin İzmir’in Kurtuluşundaki Röportajı.....	100
“...Hiçbir Vakit Fuzuli Yere Kan Dökmek İstemedik ve İstemeyiz...”	108
“Amerika, Avrupa ve Bütün Medeniyet Cihanı Bilmelidir ki...”	111
“...Selanikli Kemal’in Ancak Seçilmişlerde Bulunan İnanılmaz Bir Kısmeti de Vardı...”	113
“Paşam Bu Zaferi Aklım Kavrayamıyor. Ver Elini Öpeyim...”	115

“Çünkü Biz Ne Bolşevîğiz Ne de Komünist!...”	117
“Napolyon İhtirası Her Şeyden Öne Koydu...”	122
“Meclis, Bir Şûra Hükümeti ile İdare Olunur...”	125
“Türkler Kapitülasyonların Kendilerini Ölüme Sevk Edeceğini Anlamıştır...”	129
“Dünya, Halifeliğini Konuşurken Gazi Muhtarlık Seçimlerinde...”	132
“Tam Bağımsızlık, Kayıtsız ve Şartsız Milli Egemenlik...”	134
“Halk Fırkası Adı Altında Bir Siyasi Kuruluşa Gerek Olduğu İncındayım...”	143
“...Beni Halife Tayin Etseler Derhal İstifamı Verirdim...”	146
Atatürk’ün 1923’te Amerikalı Gazeteciye Verdiği Röportaj.....	152
<i>Türkiye Türklerindir</i>	159
<i>Bürokratik Güçlükler</i>	162
<i>Madam Brotte ve Oteli</i>	164
<i>Kağnı Yolculuğu</i>	166
<i>Ankara, Garip Başkent</i>	169
<i>Tercihin Sebepleri</i>	171
<i>Gazi’nin Konutu</i>	173
<i>Bayan Kemal</i>	176
<i>Oy Hakkından Önce Eğitim</i>	178
<i>Kemal Çanakale’de</i>	179
Avusturya Gazetesi <i>Die Presse</i> Röportajı.....	181

“...Yolumuz Önüne Dikilmek İsteyenleri Ezip Gececeğiz!”	183
“Kemal’in Son Fethi...”	185
Ramazan Ayında Duygusal Demeç	188
“Türk Milleti Daha Dindar Olmalıdır...”	190
Gazi’nin Gazetecilerle 6 Saat 10 Dakikalık Görüşmesi.....	194
Halife 15 Lira Verilerek Gönderildi	200
<i>Cumhuriyet</i> ’in İlk Sayısı ve Yunus Nadi’nin Yazdıkları.....	201
“Hilafet, Zamanımızda Artık Yeri Olmayan Mazinin Bir Efsanesi...”	209
Gazi’nin Cumhuriyet Halk Fırkası ile İlgili Görüşleri.....	211
“Ortadoğu’nun En Büyük Aşk Hikâyesi Bitti...”	214
“Diktatör Mustafa Kemal’in İlk Heykeli...”	215
“Türkiye Cumhuriyeti’nin ‘Demir Adam’ı...”	217
“Arı Biziz, Bal Bizdedir...”	221
BİTİRİRKEN	223

ÖNSÖZ

Mustafa Kemal Atatürk, yalnızca bir asker ve siyaset adamı değil, çağının önde gelen en zeki düşünürlerinden de biridir. O ruh hali, gazetecilik ve basın dünyasının da içinde olmasına neden olmuştur.

Düşüncelerin halka duyurulmasındaki en önemli etken aracın basın olduğunun farkına daha askeri öğrenciyken varmıştır. Asrın lideri, iç ve dış kamuoyuyla bağ kurmayı bu yolla edinmiştir.

Atatürk, hayatının her döneminde basına verdiği önemi dile getiren bir liderdir. Henüz Türkiye Cumhuriyeti Devleti kurulmadan önce; 1 Mart 1922’de TBMM’yi açarken yapmış olduğu konuşmada: *“Basın milletin müşterek sesidir. Bir milleti aydınlatma ve doğru yolu göstermede, bir millete muhtaç olduğu fikri gıdayı vermekte, özetle bir milletin saadet hedefi olan müşterek istikamette yürümesini teminde basın, başlı başına bir kuvvet, bir mektep, bir rehberdir”* demiştir.

Atatürk’ün gazeteciliğe olan eğilimi askeri öğrenciliği sırasında Osmanlı hanedanlığının yanlışlarını ve aksaklıklarını belirtmek amacıyla başlamış, bu amaçla yazılar yayımlamak için elyazısıyla bir gazete çıkarmıştır. Gazetenin yazılarını kendi yazarken, Mektepler Müfettişi İsmail Paşa’nın takibine de uğramış, okul müdürü Rıza Bey tarafından suçüstü yakalanıp uzaklaştırma cezası almıştır.

Atatürk 1911 yılında İtalya işgali altındaki Trablusgarp'a gönüllü arkadaşlarıyla sahte kimlik kullanarak girmiş, kimlik olarak da “**Gazeteci Mustafa Şerif**” ismini kullanmıştır. İlk gazete çıkarma girişimi İstanbul'da yayımlanan *Minber*'dir. Onun isteği ile 1918 yılında yayın hayatına giren gazete bir başkaldırı niteliğindedir. Gazetenin ortaklarından Fethi (*Okyar*) Bey, *Minber* gazetesi ile ilgili anılarında, “*Mustafa Kemal Paşa, memleketi perişan eden ve muhalefet adı altında irtikâp eden (kötü işleyen) taarruz ve tahripler daha çok gazeteler vasıtasıyla oluyor. Bunlara karşı milleti uyandırmak için en iyi vasıta aynı yolla karşılık vermek, yani bir gazete çıkarmak gerekir diye düşünüyordu*” der. Günlük olarak yayımlanan gazete 51 gün halka ulaşmış, başyazılarını Atatürk bizzat kendi yazmıştır.

Atatürk'ün çıkardığı ikinci gazete Sivas Kongresi yıllarına denk düşer. 4 Eylül 1919 günü başlayan ve 11 Eylül'de sona eren Sivas Kongresi'nin ardından çok kısa süre içinde çıkarılır. Heyet-i Temsiliye adına Mustafa Kemal tarafından kurulmuş olan gazetenin imtiyaz sahibi Selahattin (Ulusalerk) Bey'e görünür. Gazetenin yazışleri müdürü ise Mazhar Müfit (Kansu) Bey'dir. Adı ve başlık altı Mustafa Kemal tarafından tespit edilmiştir: *İrade-i Milliye (Metalip ve Amali Milliye'nin Müdafiidir)*. Başlangıçta haftada bir sonraları haftada iki ve günlük olarak yayımlanan gazetede Sivas Kongresi zabıtlarını, Mustafa Kemal'in bildirimlerini, konuşmalarını yayımlar. Bir amaç için çıkartılan gazetenin nüshaları birçok şehrin çeşitli dairelerine resmi mühürlü zarflar içinde gönderilir...

Ankara'ya gelen Atatürk ve dava arkadaşları burada da gazetecilik işini oldukça önemser. Kentte bir matbaa bulunmadığı için Konya'dan getirtilen baskı makinesi Meclis bahçesindeki bir binaya yerleştirilir ve iki hafta içinde gazete çıkartılır. Gazetenin adını da yine Atatürk verecektir: *Hâkimiyet-i Milliye*.

İlk sayının gazete başlığının altında ise “*mesleği milletin iradesini hâkim kılmaktır*” diye yazar. 10 Ocak 1920 günü yayımlanan gazetenin ilk başyazısı Mustafa Kemal Paşa'ya aittir. Gazete Anadolu'da kurulan Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'nin yayın organıdır. 1934 yılına kadar *Hâkimiyet-i Milliye* adıyla, o tarihten sonra da *Ulus* adıyla çıkmaya devam etmiştir...

“**Mustafa**”, İslam Peygamberi Muhammed'in seçilmiş/seçkin anlamına gelen lakabı, “**Şerif**” ise soyu temiz ve şerefli olan; asil kimsedir...

Altı yüz yıllık Osmanlı İmparatorluğu'nun küllerinden bir ulus, bir devlet kuran ve tükenmekte olan bir milleti yoktan var ederek uygarlığa taşıyan Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin kurucu lideri Gazi Mustafa Kemal Atatürk, dünya askeri ve siyasi tarihine adını şüphesiz altın harflerle yazdırmıştır.

Elinizde bulunan kitap Milli Mücadele ve ardından Cumhuriyet yıllarında Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün gazetecilik yönü, gazeteciliğe bakışı ve basının dördüncü kuvvet oluşundaki aşamaları ele almaktadır. Atatürk ile ilgili çıkan haber ve makalelerin özeti mahiyetini taşıyan kitap, önemli olayların gazete sayfalarına nasıl yansıdığını gözler önüne koyacaktır. Dönemin gazetecilerinin yaşanan olaylara bakış açısını ve dolayısıyla Atatürk'ün de basın dünyasına nasıl yaklaştığını bu kitapta görmeniz mümkündür...

Keyifli okumalar...

Yaşar Gürsoy

Parçalanın Uçak Mustafa Kemal'i Öldürecekli

Selanik'ten kalkan Orient Express treni Sırp sınırını geçtikten sonra başındaki fesi çıkarıp valizinin içine koydu, İstanbul'da, Tiring Mağazası'ndan aldığı kasketi başına geçirdi. Birlikte yolculuk ettiği Binbaşı Selahattin Bey mutaassıptı, "Ne yapıyorsun?" diye hayretle sordu:

"Biz saye-i şahanede birinci mevki ile seyahat ediyor ve devleti temsil ediyoruz. Osmanlılığımız, Müslümanlığımız belli olmalıdır."

Yüzbaşıydı. 29 yaşındaydı. Komutanına tebessümle bakıp, "Canım Selahaddin Bey artık hududu geçtik. Sivil kıyafetle yolculuk ediyoruz. Herkesin bizi tanımamasında ne fayda var?" dedi. Selahaddin Bey'in suratı asıldı, uzun süre kendisiyle konuşmadı...

Tren bir Sırp istasyonunda durduğunda Selahaddin Bey pencereyi açtı. Elindeki tepside sandviç satan bir Sırp çocuğunu çağırdı. Sandviç alacaktı. Fakat sandviçlerin içinde domuz eti olmaması lazımdı. Onun için sandviçleri birer birer alıyor, kokluyor ve tekrar tepsiye koyuyordu. Seçmesi uzun sürdü. Tepsiyi eliyle başının üstünde tutan çocuk yorulmuştu. Tepsiyi indirdi ve karşısındaki fesli Selahaddin Bey'e "Tuh Türk!" dedi uzaklaştı. Onuruna düşküdü. Hemen başını içeri çekti. Pencereyi kapattı. Tren tekrar yola koyulduğu zaman Selahaddin Bey ağır ağır yerinden kalktı, valizini indirdi, içindeki kasketi alıp başına koydu, fesi valize bıraktı.

Yüzbaşı Mustafa Kemal, “Ne o Selahaddin Bey?” diye sordu. Aldığı yanıt, “Şimdi zamanı geldi” oldu.¹

1910 yılı baharında Almanlar Rhain kıyılarında büyük bir askeri manevra düzenleyerek ne denli güçlü olduklarını dünyaya göstermişlerdi. Bu manevra, Avrupa’da Almanlara karşı güç dengesi oluşturmaya çalışan Fransa’nın hiç de hoşuna gitmemişti. Hemen bir manevra hazırlığına girdiler. Manevra alanı Kuzey Fransadaki Picardie kentiydi. Manevraya Avrupa devletlerinin özellikle askeri kanadından gözlemciler davet edilmişti. Binbaşı Selahaddin Bey ve Yüzbaşı Mustafa Kemal de o subaylardan biriydi...

O günlerde Avrupa’nın iki süper devletinde, her ikisi de binbaşı iki genç subay görev yapıyordu. Binbaşı Enver (*Paşa*) Berlin’de, Binbaşı Fethi (*Okyar*) Paris’te askeri ataşe olarak bulunuyorlardı. Her ikisinin de yakından tanıdığı, Harbiye’den beri arkadaşları olan Kolağası (*Önyüzbaşı*) Mustafa Kemal (*Atatürk*) ise Harbiye Nazırı Mahmud Şevket Paşa’nın Genelkurmay Karargâhı’nda görevliydi. 1910 yılı Mayıs ayında Arnavutluk isyanını bastırmak üzere Arnavutluk’a bizzat giden Mahmud Şevket Paşa’nın yanında bulunmuş, orada başarılı hizmetler vermişti. Arnavutluk seferinden sonra Selanik’te bulunan 3. Ordu Subay Talimgâhı Komutanlığı’na atanan Kolağası Mustafa Kemal, Binbaşı Fethi Bey ile sık sık mektuplaşmakta, mektuplarında memleketin durumu hakkında kritikler yapmaktaydı...

Fransız Dışişleri Bakanlığı, manevralara Osmanlı Devleti’nden bir generalle üç subayın davetli olduğunu, Paris’teki Osmanlı Büyükelçiliği’ne bildirmişti. Paris’te Büyükelçi Rifat Paşa idi. Paşa Askeri Ataşe Fethi Bey’e davet notasını

---

1. Fethi Okyar, *Üç Devirde Bir Adam*, Yayına Hazırlayan: Cemal Kutay, Tercüman Yayınları, İstanbul 1980, s. 129-131, Uluğ İğdemir, *Atatürk’ün Yaşamı*, TTK Yayını, Ankara 1980, s. 21-22, Atatürk, Fransa-Picardie Manevraları’nda

havale etmişti. Fethi Bey, manevralara kendisi ile birlikte Mustafa Kemal'in de katılmasını istiyordu. Durumu bizzat Mahmud Şevket Paşa'ya yazdı. Alınan cevapta Üçüncü Ordu Kurmay Başkanı Ali Rıza Paşa başkanlığında Paris Askeri Ataşesi Fethi Bey, Binbaşı Selahaddin ve Kolağası Mustafa Kemal'in Osmanlı Devleti'ni temsilen Picardie Manevraları'na katılacakları bildiriliyordu. Ne var ki Ali Rıza Paşa bu manevralara, sağlık nedenleri ile katılamamıştı. Heyete Fethi Bey'in başkanlık etmesi kararlaştırıldı...

Yakışıklıydı. Keskin bakışlara sahipti. Uçları yukarı kıvrık burma bıyıkları ile dikkat çekiyordu. Osmanlı yüzbaşısı, sivil giyiminde de şıktı. Resmî olsun, sivil olsun her zaman giyimine dikkat eder, özellikle fes giymemeye çaba gösterir, onun yerine kuzu derisinden kalpak giymeyi tercih ederdi. İstanbul'dan satın aldığı koyu yeşil takım elbisesi, dik yakalı beyaz gömleği, çizgili kravatı ve başına geçirdiği, kulaklarına kadar inen şapkasıyla Avrupalıya benzemeye çalışmıştı ama elbise kendisine pek bol geliyordu. Nitekim iki gün sonra Paris'e vardıkları zaman, kendilerini Paris Gari'nda karşılayan Fethi Bey, eski arkadaşının o kıyafetine epey güldü...

Manevralar 17 Eylül günü Fransız Orduları Başkomutanı Mareşal General F. Foch'un komutasında başladı. Önce gösterişli bir geçit töreni yapıldı, daha yeni fabrikadan çıkmış, pırıl pırıl Fransız ağır topları geçerken uçaklar alçak uçuşlar ve akrobatik gösterilerle geçit törenine heyecan katıyordu. Manevralarının ikinci günü, manevra alanı üzerinde alçaktan uçan iki uçak çarpıştı. Pilotları öldü. Çarpışmada parçalanan uçaklardan biri Yüzbaşı Mustafa Kemal'in çok yakınına düştü. Yere çakılan uçak sekiz on metre daha ileri yakınına düşebilir, ölümüne sebep olabilirdi. Kaza, Türk heyetini de yabancı gözlemcileri de fazlasıyla üzdü. Yanına gidip her biri geçmiş olsun dedi.

Manevralar sırasında gözlemciler fikirlerini de açıkça söylüyor, harekâtı kritik ediyorlardı. Mustafa Kemal de manevranın kurmay heyetindeki bir Fransız albaya fikirlerini açık açık söylemiş, harekâta gözden kaçan zayıf noktaları belirtmişti. Onun bu analizleri General Foch'a kadar ulaştırılmış olmalı ki manevranın son günü akşamı verilen ziyafete binbaşından aşağı rütbeliler çağrılmadığı halde, Mustafa Kemal özel olarak çağrıldı ve General Foch'la tanıştırdı.²

Manevralar bittiğinde Mustafa Kemal'in ilk fotoğrafı tesadüf eseri *La Vie Illustrée* gazetesinde yayımlandı. O fotoğraf, çok değil beş yıl sonra dünya askeri ve siyasi tarihine geçecek olan, Çanakkale Fatihî'nin dünya basınında yer alan ilk fotoğrafıydı...

La Vie Illustrée / 15 Eylül 1910

2. Lord Kinross, *Atatürk*, İstanbul 1972, s. 79